СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 201. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 29-го серпня, 1935. — VOL. XLIII. No. 201. Jersey City, N. J., Thursday, August 29, 1935. THREE CENTS

НОТА МОСКВИ СКРІПЛЯЄ РУХ ЗА ЗІРВАННЯ ЗНОСИН

ВАШИНҐТОН. — Урядовці департаменту стейту не подали ніяких офіціяльних опіній про відповідь московського уряду на американський протест проти підпирання большевицьких орґанізацій, одначе нота видимо охолодила значно відносини між Америкою й Росією та скріпила рух за зірвання відносин.

Хоч уряд іще не сказав нічого офіціяльного, урядовці сильно розчаровані нотою, її короткістю та відмовою московського уряду приняти на себе відповідальність за Третій Інтернаціонал. Навіть хочби до зірвання відносин тепер іще не прийшло, сподіваються, що американський уряд буде поводитися з московським урядом багато твердше, як він поводився досі.

Нота викликала знову масу громадських домагань за повне зірвання дипльоматичних відносин між Америкою й Росією. З Дітройту телеґрафують, що Вилієм Ґрін, голова Американської Федерації Праці, заявив там, що американський уряд повинен відповісти на московську ноту зірванням дипльоматичних зносин з Москвою. „Робітничі юнії думають", каже Ґрін, „що американський уряд зробив поважну помилку, признаючи московський уряд. Діяльність комуністичної партії, котра стоїть під контролею большевицького уряду, дає досить основи до віри, що він ніколи не перестане працювати коло підривання демократичного уряду через Третій Інтернаціонал".

БУДУТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ ДІЯЛЬНІСТЬ ҐУЇ ЛОНҐА.

ВАШИНҐТОН. — Перед своїм розїздом на вакації палата послів конґресу дала уповаження свому комітетови розслідити діяльність сенатора Ґуї Лонґа. Зроблено це на домагання демократичних конґресменів з Луізіяни, ворожих до Лонґа.

Почувши про це уповаження, сенатор Лонґ заявив, що слідство не дістане проти нього ніяких фактів.

МАСИ БЕЗРОБІТНИХ ХОЧУТЬ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Рахують, що коло 20,000 аплікантів зголосились у вівторок по працю до бюр „адміністрації поступу праць" у цьому місті.

Вони завалили не тільки бюра цього уряду, але й вулиці коло бюр, котрі могли в цей день перепустити тільки 7,000 аплікантів. Багато аплікантів стояли на вулиці цілу ніч. Треба було великого відділу поліції, щоб удержувати порядок.

14,000 КАНЦЕЛЯРИЙНИХ РОБІТНИКІВ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Юнія висилкових урядовців кравецьких підприємств каже, що на страйк цих робітників вийшли у вівторок коло 14,000 осіб, та що страйк зовсім спаралїжував рух товарів у сотках дамських кравецьких підприємств.

На допомогу висилковим робітникам пішли ще „трокмени", котрі відмовилися возити товари, вироблені страйколомами, та операторів елевейтрів, котрі відмовилися возити робітників, що не вийшли на страйк.

Страйкарі хотіли влаштувати похід улицями міста, але поліція до походу не допустила.

ЖЕРТВИ ВЕЛИКОЇ БУРІ.

СТ. ДЖАН'С (Нова Фунляндія). — Ураґан, що навістив при кінці минулого тижня цю околицю, спричинив багато більше шкоди, як спершу здавалося. Рахують, що в бурі згинули коло 40 людей.

Доносять, що при розбиттю одної рибацької лодки згинув батько й три сини, а при розбиттю іншої 5 братів.

ЗЕЛЕНІ ОКУЛЯРИ ПОМАГАЮТЬ НА ОЧНІ КАТАРАКТИ.

НЮ ЙОРК. — На зборах Американської Академії Оптиметрії, що відбуваються тут у готелю Клинтон, прочитав д-р Елмер Е. Готелинґ реферат про своє відкриття лікування очних катактів без помочі операції.

Полягає лікування в тому, що хорий надіває зелені окуляри. Ці окуляри здержують доступ до ока червоних промінів світла.

ФАТАЛЬНІ НАСЛІДКИ СВЯТКУВАННЯ.

ГОРНЕЛ (Ню Йорк). — Дня 5-го липня підчас забави штучними вогнями з приводу свята Четвертого Липня хлопці експльодували штучний огонь під циновою пушкою. Відривок пушки влетів у груди 10-літньому Левелинови Стробелеви.

Оноді лікарі зробили йому операцію, щоби добути кусок, але при операції показалося, що кусок величини дайма (10-центова монета), влетів у серце та що виймання його з серця мусить скінчитися смертю пацієнта. Лікарі не тільки що не виймали куска, але й остерегли хлопця і його рідню, що як тільки кусок почав би виходити з серця, хорий помре, гейби вражений громом.

Статися це може при сильнім побудженню діяльности серця, наприклад від великого зворушення або сильного руху тіла. Тому вони порадили йому здержуватися від усяких тяжких вправ.

УКРАЇНЦІ В ПАРАҐВАЮ.

З Інкарнасіон у Параґваю (в Південній Америці) повідомляють, що там є багато Українців, які творять українську громаду.

З РІВЕНСЬКОЇ СУДОВОЇ САЛІ.

Рівенський суд засудив цими днями по 10 місяців вязниці Л. Ничипорука, Г. Цвика й О. Ковальчука з села Нова Мошаниця в Здолбунівщині за те, що вони співали „підбурюючі пісні" на весіллі в господаря Дениса Романюка в селі Свате. Четвертого підсудного, Мих. Ковальчука, суд звільнив.

50-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ ЩІПЛЯНКИ ПРОТИ СКАЖЕНИНИ.

Пастерівський Інститут у Парижі відсвяткував з великою врочистістю 50-ліття першого застосування винайденого Пастером щеплення проти скаженини. Святочну промову виголосив внук знаменитого вченого, який зясував величезне значіння цього винаходу, який щорічно спасає на цілому світі більш як пів міліона людей від жахливої смерти. На сходинах був Йосиф Майстер, перша людина, яку виратували щіплянкою і який від того часу без перерви працює в Інституті Пастера як сторож. На бажання зібраних Майстер оповів про жахливе становище закажених, які мусіли вмирати в страшних муках без ніякої надії на допомогу. З наведеної статистики виявилося, що щіплянка не вратує від смерти пересічно раз на 10,000, і то у випадках, коли її вжили з великим запізненням.

ВЕРНУЛАСЯ З КРАЇНИ СМЕРТИ.

Мадярська студентка Емма Попер здала матуру і пустилася в світову мандрівку. Була в Німеччині, Австрії, аж застрягла в большевії. В Москві арештували її чекісти і поставили перед суд за шпигунство, який засудив її на смерть. Присуд смерти змінено і її заслано на 10 літ на Соловки. Засланій студентці вдалося переслати письмо до мадярського консуляту у Варшаві, котрий вирвав її з соловецького пекла. Тепер, хоч вона і поїде в світ, то большевиків буде оминати як заразу.

СОБАЧИЙ ЦВИНТАР.

У пограничнім французькім місті Ліль є цвинтар, де закопують псів-пачкарів. Пачкарі тресують псів і перепачковують ними з Франції до Бельгії товар. Погранична сторожа вбиває нераз місячно 50—60 псів. Тому, що дуже багато тих псів убивають, створили для них окремий песячий цвинтар.

МІЖНАРОДНЯ КУХОВАРСЬКА ТЕРМІНОЛЬОҐІЯ.

Париський готеляр Едмонд Полі працює тепер над міжнародньою куховарською термінольоґією, що буде складатися з 500 слів. При помочі того міжнародного куховарського словника в усіх ресторанах світа, навіть у країнах екзотичних, можна буде замовити страви, від зупи почавши, а скінчивши на десері, будучи певним, що не трапиться ніяка помилка в поданім меню, що, наприклад, замісць замовленого віденського сіканця не дістанеться якоїсь печені.

ЖИДИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОСТАВИТИ НІМЕЧЧИНУ ПОЗА МІЖНАРОДНІМ ПРАВОМ.

На Жидівськім Конґресі в Люцерні (Швайцарія) рабін з Ню Йорку, Стефан Вайс, сказав таке: „Коли Німеччина проганяє Жидів, то її треба прогнати з цивілізації". Рабін Самуїл Вол із Сінсінаті домагався заложення по цілому світі амбасад Жидівської Аґенції.

З БІДИ ЧИ З КУРКУЛЬСТВА?

Про те, яку нужду й голод мусить терпіти український селянин на Великій Україні, свідчать страшні образи з часів голоду, а тепер свідчить ще й те, як він мусить наражати своє життя, щоб забезпечити себе на зиму перед другим голодом та набрати до хати дещо зі свого збору.

Але большевицькі власти насилають особливо тепер хмару сторожів на поля, щоб не допустити українського селянина до збору, щоб щось не забрав для себе.

Большевицька ґазета „Вісти", яка виходить у Києві, з дня 16. липня ц. р. подає з Харківщини ось який зразець зі селянських гараздів:

„На колгоспних ланах стоять густі золоті маси збіж. Врожай оточено щільним перстенем доглядачів, обїжджувачів, піонірів, котрі охороняють збіжа перед хапчивістю ворога".

Хтож то такий той ворог на 18 році знищення всякого дідича і багатія? Ось хто:

„Але перстень денеде не є досить сильний. Денеде перериває його безличний ворог. В колгоспі ім. Коляніна Марія Сеядриста вкрала мішок ячменю. На ланах артілі Зданова куркульський „фризієр" Іван Сань настриг мішок колосків. Злодійка Васильцева вкрала з поля колгоспу „Червона Україна" кілька мішків колосків. В артілі „Проґрес" Давидова в ночі обстригла кілька снопів жита. Хто вони такі ті хижаки, котрі ніччю добираються до колгоспного майна? Це куркулі, злодії, лентаї, здекласовані паразити колгоспів, котрі не хочуть працювати"...

Хто знає, скільки голодових мук натерпівся український селянин, той не дивується, що тепер він хоче себе забезпечити на зиму. Особливо жінки дбають за свої діти. Бо з колгоспу забере московська влада, скільки хоче, а дочекатися від неї помочі на випадок голоду — тяжко.

30 МАЛП НА ВУЛИЦЯХ ЖЕНЕВИ.

З женевського звіринця втекли цими днямо 30 малп, викликуючи своєю появою на вулицях міста нечуваний переполох між прохожими. Одна з малп крізь вікно скочила до мешкання одного старця, який так перелякався, що його мусіли відвезти до лічниці. Сторожі звіринця цілу добу ловили малпи по вулицях Женеви.

ГОЛОДІВКА АРЕШТОВАНОГО НАЧАЛЬНИКА ПОЛІЦІЇ.

Цими днями арештували в Букарешті начальника букарештенської поліції, Калятореску, за те, що від одного бельґійського промислового товариства дістав хабаря 25 міліонів леїв. Арештований начальник поліції почав голодівку у вязничній келії.

СВЯЩЕНИК УБИЙНИКОМ.

Польські часописи подають, що священик Сендис зі села Всоля, п. Радом, чотирма стрілами з револьверу вбив робітника Франца Вітковського. Вітковський напився води з криниці священика та зірвав у парохіяльнім городі кілька стручків гороху. За те священик його вбив.

ДОБРІ ЧАСИ ДЛЯ МАДЯРСЬКИХ НОТАРІВ.

У мадярській місцевості Петшін відбулося цими днями весілля місцевого нотаря. У весіллю, що тревало 3 дні, взяли участь 160 осіб. Гості зїли одного вола, дві безроги, 200 штук дробу та випили один гектоліктр вина.

СТОЛІТТЯ „МАРСЕЛЄЗИ".

В 1936. р. у Франції відбудуться великі торжества зприводу сотніх роковин смерти автора французького національного гимну „Марселєзи", Кльода Йосифа Руже де Лісля. Торжества відбудуться в Парижі, в Льон ле Соніє, де Руже де Лісль уродився, в Шуасі ле Руа, де він помер, і в Штрасбурґу, де скомпонував „Марселєзу".

ЗВИВАЮТЬ КАТЕХИТУРИ ГРЕКО-КАТ. РЕЛІҐІЇ.

З Лемківщини повідомляють, що в Сяноці і Боську звинено катехитури греко-кат. релігії. Невже покликані до цього чинники не мали наскільки впливів, щоб до такого стану не допустити?

СКАЖЕНИЙ КІНЬ.

У румунськім селі коло Букарешту сказився кінь, вибіг на вулицю і покусав 40 людей. Покусаних людей відвезли до шпиталю в Ясах.

СХОПИЛИ І ВБИЛИ ДИТИНУ ЗАДЛЯ 17 ЗЛОТИХ.

У варшавському парку Красінського якась невідома покищо жінка схопила цими днями разом з дитячим візком кількатижневу донечку Сафірштайнів, а опісля дитину задушила. Слідство виявило, що вбивниця зробила це тільки задля того, щоби здобути дитячий візок та його продати. Цей візок знайдено на Карцеляку в одного купця, що купив від убивниці за 17 злотих. Вбивниця хотіла за візок 25 злотих, але продала за 17. Купець нерадо купував візок, бо вбивниця не хотіла вилеґітимуватися, хто вона, але остаточно купив, коли вбивниця йому заявила, що її дитина померла і вона не хоче мати по ній ніякої сумної памятки. Адреса, що її вбивниця подала купцеви, виявилася фіктивна.

МІЛІОН БІЛЕТІВ НА ДЕНЬ.

Міліон білетів денно видають каси підземельної залізниці в Берліні. По видавництвах перевозове бюро зуживає найбільшу скількість паперу. Тамтого року видала берлінська підземельна залізниця 683 міліони білетів. Якщо можна би було уложити з них стяжку, то її довжина булаб 69 тисяч кільометрів і можна би було обвести нею земську кулю півтора разу. Якщо складати би поземо ті білети, то повсталаб тоді висота 70 кільометрів. Вага тих білетів — 400 тон, а на їх перевіз потрібно би було двацять залізничих вагонів.

МОСКВА ВІДКИДАЄ ПРОТЕСТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

МОСКВА. — Комісар Н. Н. Крестінський, що заступає Літвінова як комісаря заграничних справ, передав американському амбасадорови Віліямови Булітови відповідь на американський протест проти діяльности Третього Інтернаціоналу в Америці. Большевицька відповідь відкидає протест як безпідставний. Каже, що Совєти не зобовязувалися спинити діяльність Третього Інтернаціоналу.

Ватикан підтримує становище Америки.

З Ватикану телеґрафують, що урядова ґазета папи, „Осерваторе Романо" завзято підтримує американський протест перед Совєтами і називає Комінтерн великим совєтом, до якого прилучуються ґрупи з цілого світу не лише на те, щоб поширяти комунізм, але також щоб орґанізувати міжнародній терор.

І в Польщі відважилися заговорити проти Совєтів.

З Варшави прийшла вістка, що пів-урядова „Ґазета Польска" написала гостру статтю проти подвійної ролі, яку грає совєтський уряд з Третім Інтернаціоналом. Здогадуються, що стаття написана під впливом американського протесту.

Совєти осягнули свою ціль і їм непотрібне признання Америки.

Бувший американський сенатор Артут Робинсон перебуває тепер у Берліні. На запит ґазетярів, яка його думка про взаємини американсько-совєтські, сказав: „Совєтський уряд вже використав моральне значіння признання Америкою. Тому зірвання дипльоматичних взаємин може пошкодити лиш Америці, бо большевики розпічнуть більшу активність. Після мого повороту з Росії я переконаний, що між обома краями не може ніколи бути трівких взаємин".

ІТАЛІЯ СИЛЬНІША НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ НІЖ АНҐЛІЯ.

РИМ. — Чим ближче до зібрання Ліґи Націй у Женеві, тим сильніше зростає нехіть Італії до Анґлії. Одначе Італія не боїться, щоб Анґлія могла осягнути однодушність проти Італії в Лізі. Крім того Італія готова вислати свою фльоту на забезпеку Суеського каналу для себе. Італійська фльота вчетверо силніша на Середземному морю ніж анґлійська. Також італійські воєнні кораблі на Червоному морю готові до оборони перед Анґлією.

ПРАВНИЧІ ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ЗАМКНЕННЯ СУЕСЬКОГО КАНАЛУ.

ЖЕНЕВА. — Основна правнича студія Слідчого Центру над питанням, чи Ліґа Націй може замкнути Суеський канал Італії, вказує на ріжні трудноці цієї справи.

ІТАЛІЙСЬКІ МУРИНИ ПЕРЕХОДЯТЬ НА СТОРОНУ ЕТІОПІЇ.

АДІС АБАБА. — Сповіщають про численні дезерції Муринів до етіопського цісаря з італійського краю Сомалії на полудне від Етіопії. Дезертирів нараховують тисячами. Африканські Мурини вважають етіопського цісаря володарем усіх Муринів.

СКАНДИНАВСЬКІ ДИПЛЬОМАТИ РАДЯТЬ.

ОСЛЬО (Норвеґія). — Тут відбудеться нарада міністрів заграничних справ Данії, Норвеґії й Швеції, яке їм заняти становище на зібранню Ліґи Націй дня 4. вересня. Панує переконання, що рішення залежатиме від становища великих держав.

ШВЕЦІЯ ПОТРЕБУЄ СИЛЬНІШОЇ ОБОРОНИ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Спеціяльна комісія покінчила пять-літні студії над оборонними засобами Швеції і предложила урядови цілий плян конечних перемін. На перше місце поставила комісія розбудову повітряної фльоти і збільшення числа офіцирів армії.

ФІЛЬОСОФ ДУМАЄ, ЩО ВЕЛИКІ ДЕРЖАВИ ПУСКАЮТЬ ТУМАНА.

АСКОНА (Швайцарія). — Еміль Людвіґ, славний історик-фільософ, написав статтю для аґенції „Юніверзал Сервис" про поведінку великих держав у справі Етіопії. Людвіґ каже, що великі держави „блофують", страшать одна одну, але грають з вогнем і це може викликати нову світову війну.

ВСЕСВІТНІЙ КОНҐРЕС НАСЕЛЮВАННЯ.

БЕРЛІН. — Після покінчення всесвітнього конґресу кримінольоґів розпочався тут конґрес населювання. На нього прибули яких 200 делеґатів з усіх частин світа, а 300 з самої Німеччини.

КАТ ПОВІСИВСЯ.

ВІДЕНЬ. — Альойз Фірсі, недавній кат уряду, повісивсь у вязниці в часі арешту за замордування своїх двох синів. Він попав у нервовий розстрій в часі своєї служби і її покинув.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Загряниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає
За кожну зміну адресу платиться 10 центів
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи" BErgen 4-0237 — Тел. У Н Союза BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІДХІД ДО МОЛОДІ

В часах, коли і в нас так багато мови про молодь, варт віднестися з особлившою увагою до способу, якого вжив президент Рузвелт, коли минулої суботи в своїй промові, переданій через радіо, втягав молодь у розвязку суспільних і державних проблєм.

В першу чергу президент зясував ріжницю між двома підходами до молоді. Він казав, що за його часів старі лідери звертались до молоді в такий спосіб, що вичисляли всі можливі досяги старшої ґенерації. Вони говорили так, якби певно знали тайну успіхів, якби мали певний лік на всі суспільні хвороби. І то говорили з рішучістю, що той їхній лік добрий не тільки для них, але і для тих поколінь, що по них приходитимуть. Вони запевняли молодь, що Америка це спеціяльна країна, що тут усього подостатком, що цю країну ніколи не може стрінути таке нещастя і така нужда, які навіщують інші краї світа. А ствердивши те, вже легко було витягнути з цього висновки. Був ними заповіт старшої генерації, щоб молодь ішла точно слідами старших і їх наслідувала, а таким способом заховає той добробут, який старші збудували.

Одначе з того не виходить, говорив далі президент Рузвелт, щоб тепер легковажити собі здобутки старшого покоління, і то як духові так і матеріяльні. Між наукою старших є і вічні правди, про які треба знати молодому поколінню і їх придержуватися. Тільки треба позбутися цеї баламути, що Америка є краєм досконалим, що в Америці нема нужди, що тут нема міліонів людей, що мешкають по норах у бруді й голоді, і то під носом тих, що живуть у багатстві і є при кермі краю.

Президент заявив далі молоді, що він стає перед нею в покорі. І признається, що якби старше покоління, до якого він належить, було мудрішим, більш передбачуючим і менше самолюбним, то тоді не прийшлосяб і молоді так важко жити, як тепер. Треба вірити, що старше покоління не мало злих намірів, але, казав президент, факт фактом, що ті наміри скінчилися невдачами. Завдання молоді полягає тепер у тім, щоби перебрати від старшої генерації все добре, а разом з тим намагатись усунути з американського народу ті тягарі, які повстали наслідком помилок старшої ґенерації.

Ми не будемо тут розбирати всіх тих справ, про які говорив президент і які відносяться до молоді, бо це зробимо на іншім місці. Ми тільки підкреслюємо спосіб підходу президента до молоді. І радимо над ним застановитись і нашому старшому поколінню і тим чином перевірити ті методи, з якими воно до цього часу підходило до розвязки проблєми української молоді в Америці. Бо без такого основного перевірення не буде можлива розумна розвязка самої проблєми.

НА ПЕРЕДОДНІ ПОДІЙ

Нема такого дня, колиб на світі не траплялися якісь „події". І нема дня, колиб ми не були „на передодні подій". Але ті події, що я їх маю на увазі, виходять далеко поза рамці „щоденних" подій і можуть вилитись у величезну світову катастрофу.

Ми всі вже від кількох місяців слідкуємо з більшим чи меншим зацікавленням за розвитком італійсько-етіопського конфлікту. Слідкуємо так, як сторонні глядачі слідкують за бійкою двох незнаймих їм і далеких людей; один день наші симпатії схиляються на один бік, другий день — на другий. А зрештою в глибині душі нам цілковито байдуже, хто саме кого переможе. З одного боку, нам, членам поневоленого народу, видається ніби потрібним ставати в оборону другого народу, що може ось-ось упасти жертвою чужого імперіялізму; з другого боку, нам видається несправедливим, що цей ніби вільний нарід, що складається з яких десятьох міліонів населення, числить у собі аж два міліони справжніх **рабів**. З одного боку, нам видається, що кождий нарід має право розпоряджати своєю територією, як хоче, а з другого боку, нам видається несправедливим, що сорок два міліони Італійців, незвичайно працьовитих і високо цивілізованих, не можуть знайти собі ніякої роботи на свойому до кінця визисканому клаптику землі, тоді, як в Африці є величезні простори земель, завбільшки Франції, що могли би прогодувати яких сто міліонів людей, а лежать облогом, чекаючи на працьовитого господаря. Автім ми маємо на власній голові стільки свого клопоту, що нас не дуже пече, чи Мусоліні здійснить оті свої пляни і таки підібє чорну Етіопію під свою владу, розвязуючи в той спосіб проблєму італійського перенаселення, безробіття та взагалі матеріяльної мізерії, що неминуче потягає за собою і духове змізерніння. Правда, ми трохи дивуємося, що Ліга Націй і найгуманніша Англія, які свого часу пальцем об палець не вдарили, щоб допомогти Українцям, що боролися за свою незалежність проти червоної Москви й імперіялістичної Польщі, так дуже побиваються тепер за Етіопією, що стоїть ще на ступні рабства у власній державі, але ми не такі вже наївні, щоб не здогадуватися, що за отою „гуманністю" та зацікавленістю долею африканських чорних лежать зовсім інші, „негуманні" мотиви.

Та треба відмітити, що за останній місяць цей розвиток подій в Африці набрав такого значіння, що дуже можливо, що і нас, Українців, від них і припече і пригріє. Справа в тому, що італійсько-етіопський конфлікт потягнув за собою конфлікт англійсько-італійський. Зацікавлення Англійців долею африканських чорних дійшло до того ступня, що англійський міністер закордонних справ у своїй промові в палаті послів дозволив собі висловлюватися на адресу Мусолінія, себто голови італійського уряду, в дуже непоштивій формі, називаючи цілу етіопську справу „злочинним божевіллям". Знаємо, теж, що італійський посол у Лондоні подавав до міністерства закордонних справ у цій справі офіційний протест. Справу нібито полагоджено, але загострення залишається, бо як Англія так Італія залишаються обидві на своїх позиціях. Італія твердить, що вона: 1) постійно загрожена в своїх африканських кольоніях Сомалії й Еритреї, які сусідують з Етіопією, постійними нападами етіопських банд, і 2) що вона, внаслідок свого перенаселення, потребує місця в світі для своїх синів. А Англія зі свого боку запевняє, що вона не може допустити, щоб Італія односторонньо розвязувала цю проблєму, залишаючи на боці Лігу Націй, якої членом є також Етіопія.

Ціла справа полягає тепер у тому, чи вдасться европейським державам, в першу чергу Франції, перешкодити, щоб італійсько-етіопський конфлікт не вилився в конфлікт англійсько - італійський, бо в цьому останньому випадку світова війна булаб неминуча.

Італійці запевняють, що вони воєнного конфлікту з Англією собі не бажають, але його і не бояться. Англія, мовляв, колись була царицею морей, але ті часи — з розвитком авіяції — вже відійшли в минуле. Італія має настільки сильну повітряну фльоту, що Англійці не були би в стані використовувати свою морську силу на Середземному морі. Якщо Англія загрожує закрити для італійських кораблів Суеський канал (яким Італійці мусять користуватися для своїх сполучень зі східньою Африкою), то цей канал був би одначасно закритий і для Англії, що має ним користуватися для своїх сполучень з Індією, для Англії такою важливою, що саме життя Англії залежить від правильних зносин з цією найкоштовнішою-англійською кольонією.

Англія, що правда, сприяла, як могла, допущенню до Ліги Націй малоцивілізованої та некультурної Етіопії, але зате вона ніколи не дозволяла вступу до Ліги Націй далеко більш цивілізованого і культурного Єгипту, що тримає ключ від Суеського каналу. Тепер важно знати, як поставиться Єгипет до італійсько-етіопського конфлікту. Тут ніскілько не сумніваються, що на випадок конфлікту, в Єгипті зараз же розвинувсяб сильний антианглійський рух, який Італія використалаб. Нема сумніву, що Італії прийшлосяб також дуже важко, особливо з боку постачань та фінансів. Вже і тепер Англія, щоби вплинути на Італію, розпочала наступ на італійську ліру (монету). Одночасно Італія проголосила монополь на вугіль, щоб у той спосіб загрозити англійській вуглевій промисловості та забезпечити собі на всякий випадок постачання деінде. В звязку з цим помічається також велике зближення Італії до держав малої антанти, особливо Югославії, що ще недавно видавалася тут в Італії переємницею давньої Австрії у ворожнечі до Італії. Югославія є багата на сирівці, яких потребує Італія у випадку війни, і цього досить для налагодження сердечних відносин. У короткому часі повитають у Римі відвідини югославського голови міністрів. В усіх европейських дипломатичних канцеляріях відбувається тепер, не вважаючи на літні вакації та на велику спеку, горячкова робота, і час від часу вибухають бомби величезних несподіванок. Хто міг би, наприклад, сподіватися виступу проти Італії Японії, занятої в Монголії і Манджурії? Покищо цей японсько-італійський конфлікт затратив гостру форму, але він примушує Італію ставитися з великою резервою до всіх японських починів, і в тому числі до почину проти Советів. В Італії починають думати над тим, чи вигідне Італії поширення японських впливів в Азії, а зменшення советських. На щастя, останній Конгрес Комінтерну з його промовами і резолюціями, скерованими проти всякого фашизму та імперіялізму (крім, розуміється, московського імперіялізму) викликав тут теж непримне враження, бо виказав ясно, що Москва не думає „еволюціонувати", а лише пристосовує свою політику „до обставин, щоби при першій нагоді перейти в наступ. Робило враження, що одночасно відбувалися в Европі два інтернаціональні конгреси: один світового пролетаріяту в Москві, а другий світової буржуазії (Ліга Націй) у Женеві. І на обох головував комуніст! На першому — Сталін, а на другому — Літвінов. На першому стверджувано необхідність „комуністичної революції", а на другому — затримання капіталістичного та політичного „статус кво".

Чи не лицемірна Москва? І чи не менше лицемірна Европа? Та лицемірія не вратує їх від загроз, які треба зустрічати мужньо лицем до лиця.

Евген Онацький.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СТАРІ Й НОВІ ЧАСИ.

У Бофало, в стейті Вайомінг, згинула пані Вилієм Гортон. Іхала вона на коні. Кінь сполошився, вона впала. Кінь скрутився й копнув її в голову.

Перед своїм мешканням у Брукліні, Н. Й., сидів італійський імігрант Сальваторе Фереті, ждучи, щоби жінка зібрала дітей перед відїздом на беріг моря. Іхати мали в авті брата, що ждало на дорозі. Нагло автомобіль рушив з місця, кинувся назад, вдарив 5-літнього сина Феретія й убив його на місці. Як батько пробував здержати авто, воно зломало йому ногу. 6-літній синок, що причепився до авта, впав з авта й зломив ногу. Нарешті автомобіль, здержався, загнавшися в сусідню крамницю. При колесі авта сидів 11-літній син Феретія, Самуель. Він був неушкоджений. Ждучи на матір, він сів до автомобіля та став порушувати переріжними движеннями, як це робив його стрий.

Маємо тут образи старих і нових небезпек. В одному й другому випадку людина не змогла вхопити під свою владу більшої від себе сили, що її пустила в рух. Та в модерним випадку з автом слаба дитина пустила в рух силу, багато сильнішу від коня, і тому багато разів більше небезпечну.

Тому й не диво, що нова людина шукає засобу на покриття шкід з таких випадків в асекурації.

ЧИ ЗНАЄ КОЖДИЙ, ДЕ ЙОГО ЧОБІТ ГРИЗЕ?

До Америки приїхав цими днями англійський подорожник, журналіст і письменник, Джан Фостер Фрейзер, щоби розслідити тут економічне й політичне положення краю.

У розмові з американськими газетярами при своїм вступі на американську землю Фрейзер сказав про умовини в Европі таке: „Німеччина впадає, бо вона підмінована комунізмом, которого не видно наверха. Росія котиться геть від комунізму назад до буржуазного стилю життя, чого більшевицькі урядовці не добачують".

І як їм добачити, коли вони так заняті, щоб закрити справжній стан?

ЧИЯ ВИНА?

Секретар скарбу Морґентав признається без обиняків, що він пускав два рази фальшивий 20-доляровий банкнот.

Каже, що перший раз він пустив його не хотячи. Купив якісь провіянти й заплатив за них 20-долярівкою. За якийсь час банкнот вернувся як фальшивий. Він пішов до головного урядовця бюра скарбу й казав собі цей банкнот розміняти. Урядовець дав йому дрібні; потім переконалися, що це банкнот фальшований.

Моргентав каже, що ця подія це кпини не з нього, а з головного урядовця бюра скарбу. Що головний урядовець бюра скарбу повинен би пізнати фальшиві гроші, це правда, але чи секретар скарбу не повинен би теж пізнати фальшивий банкнот, як дістане його в руки й платить ним?

ЧИ СПРАВДІ ВІД ЦЬОГО?

Індіяни з племени Гопі зажурилися довгою посухою, що навістила Аризону, де вони живуть. Справили „гадючий танок", щоби стягнути дощ. На наступний день був дощ.

Індіяни кажуть, що дощ пішов від того, що від тисяч років так усе бувало, що як Індіяни танцювали „гадючий танок", то боги все посилали їм дощ.

Якби це сказати білому, то він скаже: Що ви танцювали, це факт. Що перед танком дощу не було, а по танку був, це теж факт. Одначе чи один факт, який попереджає другий, певно цей другий факт викликає?

Та білі не мають так що дуже величатися своєю вищістю над червоними. Не признають вони звязку між „гадючим танком" та дощем, але признають часто звязок між двома фактами тому тільки, що один попереджає другий. Іншими словами: є такі люди, що думають, що дощ паде від „гадючого танку" не лише серед Індіянів. Вони нас запевняють, що це й отсе діється тільки тому, бо вони роблять це або онте. Вони нераз журяться: ах, що то буде з посухою, як не потанцюю „гадючого танку"?

МАШИНА ДЛЯ МИТТЯ ВОДИ.

У Вестпорт, у стейті Конектикот, приготовляють машину до миття води ріки Колорадо. Ця ріка пливе глибоким яром і має незвичайно багато намулу. Через те її вода все каламутна і непридатна для пиття. Але навіть і для наводнення сусідних піль її важко вжити саме через той намул.

Біля міста Юма в Аризоні збудовано Цісарську таму („Імпіріял Дем") і звідтам розпроваджують воду Всеамериканським каналом, довгим 210 миль, щоб наводнити долину Імпіріял і Кочела в Каліфорнії. Але коли вода ввійде в канал разом з намулом, треба ра-у-раз цей канал вичищувати, інакше його замулить вода з ріки Колорадо. Отже тому треба цю воду перечищувати, заки вона вплине до каналу. І для цієї мети федеральний уряд з Вашингтону замовив машину у Вестпорт. Тепер уже є така машина в місті Канзас. Вона прочищує 100 міліонів ґальонів води денно. А нова машина, що її мають збудувати в Конектикот, буде прочищувати 80 разів стільки води в Колорадо. Якби порівняти скількість вичищеної води новою машиною з водопадом Ніягари, то вона вичистилаб 20-ту частину води Ніягари.

Машина малаб вимити 50 до 70 тисяч тон намулу денно. Якби його навантажити на залізничі вози, то повстав би потяг задовжки 11 миль. З цього намулу можнаб збудувати упродовж 50 днів піраміду Хеопса в Гізе, що має 91 міліонів кубічних стіп.

Вичищуючий винахід складається з цілої низки ріжних машин. Буде придуманих 6 водних збірників, 769 стіп довгих, 269 стіп широких і 14 стіп ґлибоких. В кожному збірнику будуть бовтати по 12 рамен, довгих 72 стопи. Вони будуть виглядати як мости і будуть обертатися при помочі мотору. Рамена називаються „очищувачі". На спідній стороні очищувачі будуть мати загнені лопати, щоб зішкробувати намул по середині рамен, і він буде злітати в криниці. З криниць знов буде намул завернений у ріку. В намулі буде 25 відсотків піску і 75 відсотків води.

Машина буде коштувати один міліон долярів.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

— 34 —

А луна по салях, ніби по лісі, котиться. Які щасливі ті люди, що можуть вчитися в такій школі. Ходити по гладенькому помості, бігати вверх та вниз по сходах, дивитися вниз з вікна другого поверху... Ух... Як високо! Боже, це ж мусить бути страшенно цікаво...

І малий божиться, що як виросте, то піде туди, буде грати, співати, носити уніформу, гарні ваксовані чоботи.

Але для того треба вчитися. Треба бути розумним. Треба знати. От Василь... — Він дурний. І чому він не хоче ходити до школи? Він же має стільки книжок, „кітрадів" (зшитків) пер, чорнила, „карандашів". Він має так багато книжок з образками, „картинками", як він каже...

Василь тільки не хоче їх читати. А сам Володко не вміє. Там такі гарні, такі гарні казки, що Господи!... Правда, всі вони не по нашому, по рускому, але кожний мужик мусить навчитися руської мови.

Інакше з нього нічого не буде. Інакше буде він тільки, як наш тато... Пні дубові корчувати, каміння ломом бити, орати, сіяти та їсти картоплю... Ні. Він не хоче бути мужиком. Хай йому чистець...

До того ще, перед кількома днями, щось на Василя напало (чи то і тут не собака причинна) і він „сам" покликав Володька: — „Ходи но, я прочитаю тобі казку". Залізли на піч і Василь перечитав про „Кощея Безсмертного". Боже! Володькові захопило дух. За той час він не змигнув ні на хвилечку.

Слухав казку, аж рота роздявив. А лігши спати, як тільки заплющить очі, зараз гуляй!... І перед ним страшний, з зеленими очима, довжелезною бородиською Безсмертний Кощей. І тут то пригадується Васильові таємничий ліс, хутір Клопи, дід Юхим і безліч усякого такого...

Дійсно, великий і хороший світ! І безліч у ньому цікавого, незнаного.

Володко постановив собі, щоб то не було, вчитись. Вчитись, вчитись! Ось вже кінчається осінь, пічнеться довга, скучна зима. Що тоді? Бомки стріляти? Ні.

Він вже не „такий малий"... До того він вже знає кілька „буков". Він вже знає А. — Таке, як кроківка. Знає — О. — як око, кругленьке, бублик. Ж — також знає. Лапате таке, як жук. Так і кричить ж-ж-ж...

Знає він ці „букви" тому, бо їх знає його мати. Вона колись давно малою три дні до школи і навчилася три букви. Далі дід, мамин батько Уліян, сказав: — а ми не вчилися, та їмо хліб, не треба й вам вчитися. Хлопці хай... Але дівка, аби шити та прясти вміла, та хліб спекти. За попа не піде, а мужикові хватить і неписменної.

Так і лишилось. Але Володько гадає: — добре, як дід сами ці стільки казок знають. А звідки їх навчиться він, Володько? О, ні. Він мусить уміти читати книжки, багато знати, ще навчиться. Паном стане.

Але хто його буде вчити? Мама? — не вміє. Батько? — не має часу. Василь? — не хоче. І чому цей Василь не хоче? От капосний Василь...

Але коли й захоче, то Володько мусить йому щось дати, навіть чого доброго (страшно подумати) Василь захоче від нього його ножика-рачка з червоною колодочкою, якого мати купила йому за три копійки на Покрову в Мизичі. Ну це було б найгірше. Ножика віддати? Ні. Він готовий дати йому навіть ті дві копійки, які Володько хоронить ще від Великодня, які дала йому тітка Зінька. Навіть віддав би свій склад цяцьок... А там же стільки всяких палочок, вирізаних з соснової кори, колісцят, горщиків з гончарської глини, мушель — знайдених в Дермані на каміноломнях, пуделок з пасти та сірників, срібних папірців з дорогих цукорків, назбираних коло манастиря і безліч іншого... Все це Володько віддав би Васильков. Але ножика? Ні!...

Ножика він ніяк не могтиме віддати. Бо чим тоді буде стругати?

А як вивчиться, тоді могтиме, як і батько, читати Євангелію. У неділю чи свято, коли батько залишався зраня дома (ніколи Володко не завважив, щоб батько вечором брав Євангелію), брав він свою стару, обтріпану, у шкіряній оправі Євангелію, яку йому подаровано ще при іспиті в школі за „атлічное поведеніе і успехі"... Брав її, накидав на плечі свиту і читав в голос, по церковному, виразно й протяжно.

„Во время о-о-оно! — починає батько. І прийде Ісус із Назарета в Галілею"!... і так далі читає він святе письмо, а Володькові дивно, побожно стає на душі. Шкода, що він так мало розуміє. Ах, як би він хотів те розуміти. Ну... На те то й вчитися треба — робить висновок. Тоді і він могтиме встати в неділю рано, накинути на себе свитку, взяти святе письмо і читати, розкрячивши ноги. Бо батько завше, коли стоїть, то ноги має розкрячені. „Мабуть так треба" — думає син. І він так стоятиме. Це для більшої певности та важности. Але головне, вчитися. Тут іде лишень, як... Хто вчитиме?

Нагода, збіг обставин допомогли йому. Одного разу, по школі, коли Володько приганяв худобу (це було вже перед самим снігом), покликав його Василь до клуні.

— Знаєш що? — почав він таємничо, шепотом. — Наша собака (Володько дивується: „наш"? Раніше було завше „мій") уже так виріс, що далі ховати його не можна. Знаєш, що я думаю?

Ну? Що Василь думає?

(Далі буде).

Китайці.

— Знаєш, Славку, Китайці зовсім не вживають вилок.

— Справді? Ну, а чим вони довбають у зубах?

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ХРИСТІЯН У СОВЄТАХ

(УП) Від самого початку комуністичної московської революції наступає Москва на християнство, як найбільшого свого ворога, бо представника цивілізованого світа серед Азіятів-Москалів. Найперше пішла нагінка на місцевих християн, православних, особливо Українців, доки церкву зовсім не знищено, принайменше сповидно зовнішньо. Опісля прийшли на чергу римо-католики, передовсім Поляки, що досить міцно засіли були в деяких місцях цілої совєтської імперії. І їх винищено, але досить оглядно, бож за ним.і всежтаки стояла польська держава і на неї доводилося все оглядатись у протипольських католицьких виступах. Потім на чергу прийшли Литовці, о-сілі в Совєтах. Там уже Москва не багато церемонилась, бо литовська держава мала, а крім того зовнішніми обставинами змушена все оглядатись на Совєти, як забороло проти імперіялістичних посягувань сусідів Литви на литовську самостійність. Литовських католиків винищили Москалі без милосердя в роках 1933 34. А вкінці прийшла черга і на Німців євангеликів. Їх большевики досі шанували, бо треба було оглядатись на німецьку державу, що до німецької революції одинока помагала Москві закріплювати комунізм на всьому безмежному просторі імперії. Скоро лише Берлін перестав помагати комуністам і навіть у себе знищив комунізм, пішла нагінка на німецьких євангеликів, що нагло і несподівано показались нельояльними антидержавними елементами І це тепер ведеться дальше. Цею справою з наказу занимаються всі в Совєтах, молоді і старі, нишком, щоб світ багато не знав.

Так ось „Комсомольська Правда" з 10. липня ц. р. твердить, що в Совєтах є лише одна запущена ділянка діяльности, а це протирелігійна пропаґанда. Ця пропаґанда має особливе значіння в національних републиках у Совєтах, де виховання молоді є немислиме без протирелігійної пропаґанди. Особливо жінки стоять ще занадто сильно під непереможним впливом релігії, а цеж велика небезпека для комуністичної молоді, яку в першу чергу виховують жінки-матері. Такі думки написала в згаданій ґазеті секретарка цептрального комітету комсомолу, Т. Василева.

Зноваж московська ґазета „Дойтше Центральцайтунг" з 15. 7. 35. нахвалюється поступом безбожництва і пише, що кождого дня по селах замикають церкви та перемінюють їх на освітні доми. Коли люди будуть слухати вказівок уряду, то вкінці переконаються, що вони можуть краще зужити час, який нині віддають на безпотрібні передумування над ріжними неясними церковними штучками, яких не можна навіть розшифрувати, бо це вважається гріхом. Колиж молодь виховати в комуністичному дусі, дати їй наукові знання, тоді вона пізнає, яку їй досі давали отруту. Далі каже ця ґазета, що німецькі провідники знають дуже добре, що боротьба за церкву є рівнозначна з боротьбою проти комунізму. Але вони ще не важаться закликати німецьких фашистів і японських імперіялістів до отвертого походу проти Совєтів. Їм для допомоги створено допомогову орґанізацію „Брати в біді" в Німеччині, але впливи їх незначні. Навіть шкодження совєтському господарству вони поклали в свою програму. В одному селі в спартаківському районі на Україні затруїли 3 коні. За те село постановило зняти з дзвіниці дзвони і церковні братчики подались у відставку (себто зістали заслані на Соловки — практично кажучи). Багато сіл у районі вже перемінили свої церкви на клюби, кіна, лічниці, читальні і на них повіває тепер московсько-комуністичний прапор з серпом та молотом. Ось так нахвалюється та ґазета.

Зокрема погано живеться надволзьким Німцям, яких до війни було коло 2.5 міліона. В роках голоду 1921/23 вмерли коло 165,000, а скільки померли в 1932/33 році з голоду, досі невідомо. Є фактом, що скількість Німців у Совєтах зменшилась на половину. ҐПУ подало було в 1930/31 році, що скількість засланців виносила коло 5 міліонів. Між ними було багато Німців, які мусіли працювати в сибірських копальнях золота та в лісах Вологди й Архангельська.

Якжеж жилось і живеться Українцям під московським режімом, про те взагалі не згадується. Що на Україні віра в Бога ще не щезла, виходить хочби з факту, що в одному містечку на Харківщині на одному великому церковному празнику співав робітничий комуністичний хор з Харкова. Аж місяць після того суд почав був слідство проти хору, і то лиш на домагання і донесення так званих робкорів, себто робітничих кореспондентів ґазет, або в простому розумінні слова: поліційних шпіцлів. Чим закінчилося слідство, невідомо. Одначе все те остається невідомим ширшому українському загалови. Що Українці під московським ярмом є забороло християнізму і заходу, останеться фактом, і це світ пізнає аж пізніше. Терпіння всяких національних невеличких кольоній є нічим у порівнанні з жертвами, які на вівтарі християнізму приносить Україна. До того терпіння кольоній є прямим наслідком політичних помилок їх держав. Не булиб будували большевизм, то не булоб нині і переслідувань. А при цьому й Україна була би вже вільною і не терпілаб ще й нині під наїздом Азіятів.

Добре ведеться.

— Як іде тепер вашому синови?
— Дякую, оттак раз угору, а раз надолину.
— Ов? А щож він тепер робить?
— Він є возним при вінді.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТОНТОН, МАСС.

Переміна пікніку на національне свято.

Міжнародні кличі, кидані большевиками, перевелись і на їх місце приймається патріотичний націоналізм. Під впливом тієї течії зібралися сотні громадян в Іст Тонтон на фармі гром. М. Сідляра 28. липня ц. р. на заклик від. 27. ОДВУ з Бостону і від. 40. з Тонтону та Окружної Ради ОДВУ з Ровд Айленд. Її становлять: Гр. Чагарин, Омелян Рекрут і Фук. Була гарна погода і тому прибули люди з ріжних околичних міст. На фармі уставили могилу в честь поляглих ґероїв, а її впорядкували громадяни Проніцький і Сідзінський. Замаїли березиною і прибрали квіттям. Ах, яке то зворушливе враження робила ця могила, особливо, як почав правити панахиду о. Й. Желехівський з Бостону і як довкруги неї поуставлялися братства й інші орґанізації з прапорами, що маяли за подихом вітру.

А потім ще полилися сердечні промови з уст бесідників, а то о. Желіхівського, М. Чагарина, М. Новака. Нам перед очима станула страшна теперішність України, звісна минувшість і світла майбутність. Не диво, що кожне серце забилося в грудях, що світло засяло в очах, а хор з Бостону під орудою о. Желехівського зі щирих грудей заспівав „Живи, Україно". Аж тоді зрозуміли присутні, чому то лише „В своїй хаті своя правда" і на доказ зрозуміння дали на визвольну ідею, хто що міг. Разом прийшло $118.65 з цілого свята. По співах затанцював парадно хор молоді народні танці, і аж потім розпочалася загальна народня забава на танковій площі і при буфеті, уладженім громадянками й громадянами з Тонтону. Було все, чого треба в таких випадках. Ми почувалися як одна родина і мріяли золоті думи безконечні...

Учасник з Бостону.

Діти.

— Ти ще в ліжку, Ромцю? Не стидаєшся так довго лежати? Вставай!

— Мамусю, я буду лежачи стидатися...

Р. Сондру.

ЛІК ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ

Жив в одному італійському місті багач Ґрасо. Він увесь божий день не мав нічого іншого до діла й нічим не журився, як хіба тим, що то зїсти би й випити.

Після обильного снідання мусіли йому звичайно два кухарі подавати ріжні соси, яких багато потопало в його жолудку.

А щож тоді казав давати собі на обід?

Тут що дня були ріжні добірні печені, риби та дріб, що вони вже остогидло його окруженню.

Робив це так довго, аж поки так страшно не стовстів, що не міг рушитися з місця. Лиця йому напухли, ноги зробилися наче колоди.

Крім того нездужав на погане травлення й відчував страшний біль у ногах, а вершком того всього був страшний ревматизм.

У цьому свому нещастю звернувся до свого доброго приятеля, лікаря Фанфарія, та каже:

— Дорогенький докторе, чи бачиш, яке мене постигло нещастя?

— Бачу, розуміється, що бачу, та, любий приятелю, виною тут лише твоя непоміркованість у їдженні та питті. Тому я щиро раджу тобі, щоби ти набудуче менше їв і пив, ба, щоб ти й менше спав. Коли мене послухаєш, тоді я ручу тобі, що за короткий час будеш краще почуватися.

— Гм, гм, а чи не міг би ти мені записати якийсь гідніший лік, наприклад горошинки, або якесь солодке лікарство, бо дієта мені ніколи не подобалася.

— Я ніколи не відступаю від дієти, й то строгої дієти.

— Тьфу, жорстокий та немилосерний Ескуляпів сину. Невжеж для мене нема іншої полекші, лише ця вже віддавна пережита проклята дієта?

— Ах, добре. Коли мене не хочеш послухати, дам тобі поручаючого листа до специяліста від ревматизму, мого приятеля д-ра Рамоцінія в Падві. Мусиш особисто звернутися до нього, бо він для нікого не покидає свого кабінету, хоч би його кликали навіть самі князі.

Не було ради, лише наш багатий мусів потрудитися до Падви. Везли його в носилках, у яких міг до схочу їсти, сидіти та спати.

Інший дістався би сюди за один день, а йому треба було майже чотири дні.

Провожали його два кухарі, а чотири вози з харчами їхали за ним.

Як нарешті приїхали до Падви, шість людей мусіли здіймати його з носилок.

Як уже примістився в д-ра Рамоцінія, дуже здивувався, як у його гостинній кімнаті побачив яких трицять гостей, що їх доктор приймав дуже ввічливо.

Одному сказав: — Ви мусите що дня зїсти кілька шматків печінки, коли хочете позбутися вашої лихоманки.

Другому: — Ви будете пити портер, який замовите собі просто з Англії.

Третього спитав: — Щож там, як там з вашою ногою?

— Дуже добре, відколи їм при вашому гостинному столі.

— Гадаю, що ви зовсім видужаєте за два тижні, коли будете пити відповідну скількість вина.

Наш багатий подумав собі: — Слава тобі, Боже, що я вкінці знайшовся у цього ґеніяльного лікаря; він мені не буде приписувати цієї середновічної дієти, як той мій дурний доктор Фанфарій, з якого страшних кігтів я щасливо вирвався.

— Далебі цей Рамоціні ясна зоря на Ескуляповому овиді!

Коли лікар розпрощався зо своїми щасливими пацієнтами, вклонився ввічливо свому новому гостеви, а як прочитав цього поручаючого листа від свого приятеля доктора Фанфарія, сказав:

— Із листа, любий добродію, я добре зрозумів стан вашого здоровля. Буде, щоправда, трохи труду з вами, та ви не тратьте надії. Насамперед мусите відправити до дому ваш увесь почот, а мусите зовсім бодай цілий місяць пристосуватись до мого способу лікування.

Вкінці спитав його, як він їхав до Падви.

— Спасибі, доволі добре, лише я просив би вас, щоби поспішилися з доброю вечерою, бо страшний голод мучить мій жолудок.

— В осьмій годині, добродію, дістанете вечерю, а тимчасом потерпіть, поки я позалагоджую орудки з моїми пацієнтами.

Тепер наш пацієнт став заздалегідь у думках ласувати свою смачну вечерю, мудруючи так:

— Коли доктор Рамоціні такий увічливий був для тих нуждарів, то який він услужний буде супроти мене багатого. А я гадаю, що мусить він теж мати дуже добрих кухарів, які певно знаменито заступлять моїх кухарів, яких відправлю.

Голод мучив його все більше й більше, тому покликав одного зі служби, щоб дав йому щонебудь перекусити, заки прийде ця вечеря, якої ніяк не може діждатися.

Слуга сказав:

— Підіждіть, пане, та вірте мені, що хоч доктор Рамоціні великий джентельмен, не дозволяє нікому, щоби пацієнт їв щонебудь крім того, що їсть у його приявності. Тому мусите ще потерпіти яких дві години.

Та це було вже занадто для пана Ґраса; за все життя ще ніколи не постив так тяжко. Тому нервово поглядав на годинник, коли вже прийде ця нещасна година.

В означену годину прийшов і лікар і сказав принести вечерю.

Шість прикритих тарілок принесли на стіл і наш нещасник бодай тепер тішився, що буде достаточно нагороджений за свій страшний піст.

Ах, як страшно розчарувався.

Як відкрили тарілки, побачив лиш оливки, дактилі, сухі фіґи, печені яблука, варені яйця та сир.

— Що, що!? — скрикнув розпучливо Ґрасо, невжеж то все? А деж усе інше?

Лікар потішив його:

— Потерпіть, добродію, бо, щоби вам щиро сказати, колиб я вам дав іще інші страви, напевно вас, після цієї тяжкої подорожі до Падви, напала би страшна лихоманка, а я сподіваюся, що завтра буде вам краще; тоді розуміється, буде й кращий обід.

На своє велике розчарування запримітив уперше в житті замісць фляшки вина лише склянку води. Тому попросив слугу, щоби дав йому склянку червоного вина.

Слуга сказав:

— Прошу пана, мені дуже жаль, що мушу вас так приймати, та вино булоб справжньою отруєю для вас. Тому мусите тепер задоволитися склянкою криничної хрустальної води.

Хоч не хоч, наш нещасник мусів випити склянку води, хоч як кривився.

Після цієї „люкулевої" вечері попросив сіньор Рамоціні, нашого пацієнта, щоб приготовився до відпочинку, тимбільше, що так страшно змучився цією довгою дорогою до Падви.

Служба зараз відвела Ґраса до його кімнати.

Та горе! Тут його ждала його прича, тверда, наче долівка.

Пацієнт став нарікати:

— Скандал, страшний скандал! Невжеж це ліжко для сіньора Ґраса?

Вкінці вспокоївся у ліжку, після того, як страшно затиснув пястук і відгрожувався докторови Рамоцінієви та його всьому поколінню. На другий день рано, після скромного снідання, відвів його лікар у кімнатку та сказав йому, щоб там стояв увесь час.

Ґрасо розлютився:

— Що це, ви знову хочете робити комедії зі мною! Та я вже від трох літ не стояв на ногах!

— Ну, то візьміть ваші палиці та зіпріться до стіни.

Опісля лікар вийшов з кімнати та замкнув двері.

Ледви наш пацієнт постояв на ногах кілька хвилини, як почув страшну горяч під ногами й із жахом запримітив, що стоїть на залізних плитах.

Став кликати на поміч лікаря і службу, одначе все даремно, став викрикати та відгрожуватися, та все даремно. Горяч під ногами була чимраз більша. Кидав проклонами за доктором і прислугу, одначе нещасника ніхто вже не чув.

Тепер мусів стояти на одній нозі, а другу піднести вгору тай так на переміну, доки йому мязи добре не натягнулися.

Коли так порядно виґімнастикувався, вкінці прийшов слуга дати йому крісло.

При сніданні лікар став виправдуватися, що виставив його на такі муки. Та схвилювання Ґраса вспокоїлося, як зачув приємний запах печені та червоного вина. Цей місяць страшної, незносної дієти був для нашого нещасного пацієнта цілою вічністю. Коли вже минав час його спроби та прийшла його прислуга, щоб відставити його до дому, пігнали наче вітер. Навіть не розпрощався з лікарем Рамоцінієм, бо вірив, що це лікування то був лише підступ доктора Рамоцінія та його приятеля доктора Фанфарія. Тепер не міг його навіть пізнати. А саме втратив половину на вазі й міг спокійно відложити палиці. Коли добре налостився на приятеля доктора Фанфарія, цей став його впевняти, що все це нарочно було уложене, щоби йому вернулося здоровля.

Вкінці й сам Ґрасо мусів признати, що йому змінилося на краще, травлення, сон, і що тепер може ходити наче молодик.

Лікар сказав: — Як ви взагалі, сіньоре Ґрасо, можете жалітися на цього, що вас за короткий час, як бачу, зовсім вилікував і якого одинокою виною є це, що ви з каліки тепер перемінилися в зовсім здорову людину?

Ви певно бачили, що доктор Рамоціні має в себе при столі багато нещасників, яких обильно вгостив, бо він знає, що неодин нездужає через те, що їсть замало.

Навпаки, багачам, які звичайно нездужають наслідком того, що забагато їдять і пють, треба постити та займатися руханкою.

Тому ви повинни бути дуже вдячні докторови Рамоцінієви. І колиб ви навіть дали йому все ваше майно, ви не моглиб йому доволі заплатити за його щирість супроти вас.

Ґрасо напевно добре затямив це собі й від того часу жив дуже помірковано та дожив глибокої старости.

ЦИГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

(УП) Швайцарська ґазета „Ное Цірхер Цайтунґ” з 22. 7. 1935, ч. 1278, принесла новинку про націоналістичний рух у Румунії. Дві досі маленькі румунські ґрупи під проводом Кузи і Ґоґи получилися в одно і створили невеличку християнсько-національну партію. Християнською назвала себе та партія тому, що в Румунії панує християнство, а далі й тому, щоб мати змогу завзивати попів боротися за ідеали партії. Програма партії — як багато інших програм, яких ніхто ніколи не додержував і не буде додержувати, а ще специяльно в Румунії, де взагалі нічого не додержуються і не придержуються. Засади менше-більше націоналістичні, румунські, що хотілиб з Румунії зробити авторитетну державу, а нарід зробити нацією.

Для нас найважнішим є відношення тої партії до питання нерумунських народів, що силою обставин попали під румунську кормигу. Ті народи носять назву національних меншостей у Румунії, хоч там вони себе меншостями не почувають.

Партія заступає засаду, що Румунія належить Румунам і що можна признати в Румунії лише ті нації за нації, що погодяться беззастережно будувати Велику Румунію в її нинішних границях. Практично це значить, що всі мусять дати себе зрумунізувати, щоб мати право одержати якінебудь посади в державних урядах. Всі мешканці приграничних смуг, що не зараховуються себе Румунами, вважаються за зайдів у державі і їх треба все берегти перед тим, щоб не попадали під впливи ірідентичних сусідніх держав. Для таких число урядів і взагалі діяльности зовсім обмежено, а щонайбільше ласкаво дозволяється їм працювати в торговлі і промислі, і то лише пропорційно до їх скількости.

Зовсім неґативно ставиться нова партія до Жидів, дарма, що зве себе християнською. В неї ні дрібки не то що християнського, але й людського милосердя. І Куза і Ґоґа, а там і Вайда, ще один вожд румунський обєднались під тим оглядом. Помітно то найперше по крику, який піднесли пропаґандисти тої партії проти національних „меншостей” і Жидів і більше по нічім, бо партія, хоч широко розреклямована, ще не зуміла зискати собі впливів серед румунського і циганського народу.

Цілю всіх тих обєднань є створити з Румунії національну державу. Та проте Румунія остається надалі державою національностей і не має серйозних надій набуче проковтнути ті національности, що силою обставин опинилися в її нинішних межах. Сам апетит ще нічого не говорить, коли шлунок заслабо працює.

СВІТОВА МОВА?

Степан Коце, що подорожував по Австралії (помер у 1909. році) оповідає таку пригоду:

У Вікторії жив Мурин, якого місія була взяла ще малим хлопцем і післала до Англії. Виховався цей Мурин у Шотляндії, студіював навіть в університеті Абердіні. Потім вернувся, щоб своїх братів приєднувати на пресбитеріянську релігію. Та Мурин буде все Мурином. Так і цей одного дня скинув чорний одяг і білий ковнірець і вернувся у джунглі зі списою та бумеранґом.

Один шотляндський сквотер (поселенець) вечором вибрався конем до міста до якогось калєндонського товариства. Як пізно вночі вертався до дому трохи підпитий, здибав нараз того Мурина, самособою голого, що виглядав як і всі Мурини.

Шотляндцеви здавалося, що то буде добрий жарт, як бідному Муринови виголосить довшу промову в ґалійській мові (старій шотляндській), якою тепер ніхто не говорить. Мурин вислухав промови пильно й відповів — добре по ґалійськи!

Сквотер налякався, подумав, що то сам чорт стоїть перед ним, вдарив коня стременами та причвалав до дому на-пів живий.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. ім. Івана Франка, від. 253 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою поміччу у моїм прикрім положенню. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Павло Михайлевич.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В адвоката.

— Чи я маю підставу до розводу?
— А ви жонаті?
— Так.
— Ну, то маєте.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

ТРИ ЖІНКИ.

(Занзібарське оповідання).

Жив раз чоловік, що мав двох синів. І сталося, що той чоловік помер, а небаром за ним пішла і його жінка. Як минув час смутку, прийшло між обома синами до спору за спадщину. Старший говорив: „Я старший, мені належиться дві третині”. Молодший не був вдоволений з того й так доходило між ними до безупинних суперечок.

За багатьома ріками й горами жив старший чоловік. Про його мудрість дійшла слава до обох братів. І постановили, що відвідають того мудреця, щоб їх розсудив. Брати вибралися в дорогу й після довгої мандрівки станули перед хатою мудреця. Мудрець, якому спливали на груди довгі, білі вуси, вислухав їх, одначе не знав, як рішити їх спір.

— Підіть до мого старшого брата, — відповів їм — він мудріший тай досвідніший ніж я.

Дав їм на дорогу за поводатора невільника, що їм показував дорогу. Як прийшли до місця, в якому жив старший брат, сидів він саме при обіді. Брати зі страхом запримітили, що вуси мудрого чоловіка не є білі, як вуси молодшого брата, лише на-половину білі, на-половину чорні. Брати розповіли, за чим прийшли. Одначе мудрець відповів: „Не можу сповнити вашого бажання, щоб вас розсудити. Мусите навідатися до мого найстаршого брата; він багато мудріший від мене й від мого молодшого брата”. Дав їм на дорогу невільника, щоб їм показував дорогу, та розпрощався дуже щиро з обома братами.

Як оба брати прийшли до хати найстаршого брата, було вже пополудні. Мудрець і його жінка відпочивали в тіні кімнати, а на дворі пекло сонце. Мудрець спав твердим сном. Та його жінка не спала й вислухала просьби обох братів. Тихенько встала, одначе запримітила, що чоловік приліг її одежу. Взяла ножиці й відтяла кусень одежі, бо не хотіла збудити чоловіка. Потім зараз сказала зарізати козу, наварити рижу, щоб зготовити гостям страву.

Колиж мудрець пробудився, побачив кусень відтятої жіночої одежі. Жінка сказала йому, що не хотіла будити його, а чейже мусіла зготовити їжу гостям, яких прислали мудрецеві брати.

Як гостина була готова, всі сіли при столі. Як наїлися, брати розповіли своє бажання від початку до кінця. Як мудрець вислухав їх, розсудив їх так: „Розділіться на рівні частини, бо ви оба мужчини. Колиб із вас один був жінкою, то згідно із законом нашої країни їй належалось би одна третина, а мужчині дві третині. А старший і молодший брат мають однакове право”.

Оба брати були вдоволені, одначе дуже злякалися, як побачили, що довгий вус мудреця чорний, наче пір'я гайвороня. Заки брати розпрощалися з мудрецем, спиталися його, чому наймолодший брат має вус білий, старший до половини білий, до половини чорний, а найстарший чорний.

Мудрець відповів: „Це залежить від того, яку чоловік має жінку. Деяка жінка є розумне сотворіння. Одна є наче ґну (антильопа), інша як шакаль; моя жінка є мудра. Як ви прийшли, бачили ви, що радше відтяла собі шматок одежі, щоб мене не збудити, що все приготовила, заки я пробудився. Так то я не знаю цієї журби, а в моїх вусах нема ніодного сивого волоска. Мій другий брат має теж жінку. Вона наче ґну. Не зробить нічого, поки брат не скаже їй. Колиж не скаже, жінка не робить нічого: сидить на одному місці й навіть рукою не рушить. Тому братів вус до половини чорний, до половини білий, як це ви самі бачили. А жінка мого наймолодшого брата наче шакаль. Пройде ввесь день, а жінка при кожній нагоді до нього говорить. Чоловік дає їй одежу, дає їй гроші, а жінка лише підсміхається: „Ти гарний чоловік!” або „Ти цей справжній!” „Не хочу й бачити тебе!” Такі слова чує брат від ранку до вечора, тому його вус білий наче сніг, хоч він із нас трох наймолодший”.

КОРОЛЬ І ОСЕЛ.

Король Фридрих Вільгельм IV. пруський пішов раз весною у цивільному одязі на прохід недалеко Сансусі. Побачив якусь жінку, що завзято била осла, привязаного до воза, наладованого баньками молока. Король підійшов ближче та спитався, чому так бє. Зі сльозами в очах відповіла жінка: „Ах Боже! Я так не маю часу, мушу доставити впору молоко, а дурний осел не хоче рушитися з місця. Як не буду в пору в Почдамі, втрачу всіх відборців. Та я знаю його примхи — коби я мала лише когось, що вхопив би осла зпереду за уха, а я буду бити ззаду — то він уже пішов би!” Король узяв осла за уха, жінка помагала батогом і осел розігнався та побіг. Жінка щиро подякувала невідомому помічникові. Як король вернувся з проходу, розповів королеві свою пригоду. Королева не похвалила короля та сказала: „Ще як ти був архикнязем, то може таке випадало би тобі робити, одначе як ти вже король...”

„Алеж, дитино, — перебив король із усмішкою — мій небіжчик батько неодному о-слові поміг видістатися вперед!”

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на визвольну боротьбу.

Дня 10. серпня відбулос[ь] вінчання панни Гафії Мазур[...] з п. Антоном Сіткою з Н[ю] Йорку. По вінчанню відбулас[ь] весільна забава у громад[...] Левицьких в Джерзі Сіті. За[...]бава випала дуже гарно, [...] при тім не забули гості за [...] країну. Тов. С. Ковальчук по[...]бажав молодятам і роди[...] многих літ та попросив г[о]стей зложити дещо на бое[ву] акцію. Зложили: Стефан К[о]вальчук $5; по $2: Антін Сі[т]ка, Петро Левицький, Іван Р[...]ґа, Яків Олінський; по $1: Д[...]ра Черчин, Микола Кіцен[...], Пилип Якимів, Михайло М[а]руньчак, Катерина Ляуми[...], Марія Сенник.

Разом зібрано на піддерж[ку] визвольній боротьбі $19, [які] вислано до централі ОДВУ.

Гість.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(106)

Тарзан відвязав линву від бальки. Опісля він її звинув і підкинув угору в вежі, тримаючи один кінець у своїй руці. Звиток упав назад. Ще три рази він пробував, аж укінці йому вдалося перекинути линву через плятву. Він скоро зробив кульку і зашморгнув її цупко довкруги неї.

Заки Ронда зрозуміла, що він робить, могутній малпочоловік легенько висадив її на свої плечі і почав лізти по линві вгору як малпа. Опісля викарабкався сам і витягнув дівчину на верх балька. Тут вони ще раз повторили тесаме, що вробили передтим, коли знайшли ще один бальок, яким знову підлізли вгору.

Коли Тарзан виліз на третій бальок, побачив отвір якраз напроти свого лиця, а крізь отвір зорю! Слабе світло частинно захмареної ночі вйслонило плоский дах, окружений балюстрадою. Тарзан знав тепер, що він вийшов на одну з малих веж дивного заказаного замку.

Коли він уже мав ступити ногою на кришу, він знову почув отой звірський дикий, придушений сміх і тому усунувся в темряву. Мовчки і неповорушно стояли обоє, прислухувались і ждали. Сміх знову повторився, тимразом ближче: вікнці вправлене вухо Тарзана почуло, як хтось підходив босими ногами!